

Handleiding dyslexiemaatje

Dit document is bedoeld voor de zorg- en onderwijsprofessional (behandelaar, intern begeleider, mentor of docent).

Inleiding

Inleiding

Om het Compenserend Dyslexie Hulpmiddel (CDH, dyslexiehulpmiddel) optimaal te gebruiken, is het voor leerlingen met dyslexie belangrijk dat ze het dyslexiehulpmiddel in alle situaties mogen en kunnen inzetten. In de les, bij het uitvoeren van huiswerkopdrachten, maar ook tijdens toetsen. Het is noodzakelijk dat de boeken en het lesmateriaal beschikbaar zijn voor het dyslexiehulpmiddel. Soms loopt het weleens anders dan voorzien. De software loopt vast, de leerkracht wil niet meewerken of het lokaal is niet geschikt voor laptopgebruik. De leerling moet daarom zelfstandig zijn in het gebruik van het dyslexiehulpmiddel. Hij moet voor zichzelf kunnen opkomen. Het zou fijn zijn als de leerling een buddy had die hem hierbij, indien nodig, kan ondersteunen. Voor de leerling die een dyslexiehulpmiddel gebruikt is een 'dyslexiemaatje' waardevol.

Beschrijving dyslexiemaatje

Wat is een dyslexiemaatje?

Een dyslexiemaatje is een klasgenoot bij wie het kind/de jongere met dyslexie zich vertrouwd voelt. Deze klasgenoot helpt hem/haar als het even tegenzit. Je kan hierbij denken aan problemen met het dyslexiehulpmiddel of de digitale leermiddelen, maar ook als het niet goed loopt met een leerkracht of medeleerlingen.

Voor kinderen die nog wat moeite hebben om met dyslexie om te gaan of die moeite hebben met sociale vaardigheden kan dit een grote betekenis hebben.

Competenties dyslexiemaatje

Competenties

Een dyslexiemaatje is een leerling die beschikt over

- affiniteit met lees- en spellingproblemen en dyslexie,
- sociale vaardigheden,
- probleemoplossende vaardigheden,
- basisvaardigheden in informatie- en computertechnologie,
- motiverende en enthousiasmerende vaardigheden,
- goede technische en begrijpende leesvaardigheden en
- assertiviteit.

Taakomschrijving

Taakomschrijving

Een dyslexiemaatje is een leerling die

- een vertrouwensrelatie heeft met de leerling met dyslexie,
- voor de leerling met dyslexie durft op te komen wanneer deze dit zelf niet durft,
- de leerling met dyslexie ondersteunt wanneer het emotioneel wat moeilijker loopt,
- samen met de leerling met dyslexie oplossingen zoekt voor problemen (of als dat niet lukt samen hulp vraagt aan anderen),
- zich verdiept in de mogelijkheden van dyslexiehulpmiddelen,
- zich verdiept in de betrokken partijen en hun verantwoordelijkheden bij de zorg rond leerlingen met dyslexie en dyslexiehulpmiddelen,
- de leerling met dyslexie stimuleert om het dyslexiehulpmiddel te gebruiken en zo ervoor zorgt dat deze kan deelnemen aan de activiteiten op school (en tijdens vrije tijd),
- meedenkt hoe over de inzet van dyslexiehulpmiddelen bij zo veel mogelijk taken,
- teksten voorleest wanneer digitale tekst niet (meteen) beschikbaar is (voor groepswork uit de klas, op excursie, in een museum) en
- zich voor langere tijd wil inzetten voor deze taak.

Meerwaarde dyslexiemaatje

De meerwaarde van een dyslexiemaatje

Leerlingen in het basisonderwijs kunnen vanaf groep 5 starten met een dyslexiehulpmiddel. Meteen met het in gebruik nemen van het dyslexiehulpmiddel kan ook het dyslexiemaatje gekozen worden. In het begin zal de rol van het dyslexiemaatje nog klein en vooral praktisch van aard zijn (bijv. helpen bij het gebruik van het CDH, het voorlezen van teksten als het CDH niet beschikbaar is). Later in het basisonderwijs kan de rol groeien. Het dyslexiemaatje kan dan ook emotionele steun bieden.

In het voortgezet onderwijs met veel wisselende leerkrachten (en vaak net zo veel regels) kan het dyslexiemaatje een krachtigere rol hebben.

Het dyslexiemaatje kan dan naast technische ondersteuning ook mentale ondersteuning bieden bij het oplossen van problemen. Dit is afhankelijk van de persoonlijkheid van de leerling met dyslexie en het moment waarop de dyslexieverklaring wordt afgegeven.

Na afronding van het voortgezet onderwijs zal de leerling zelfredzaam (moeten) zijn. In het vervolgonderwijs (MBO, HBO en WO) en als volwassene zal hij zelf een persoon zoeken die hij om hulp vraagt indien nodig.

Kiezen dyslexiemaatje

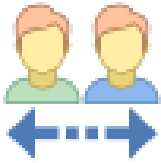
Het kiezen van een dyslexiemaatje

U kunt het kind/de leerling begeleiden bij het maken van de juiste keuze voor een dyslexiemaatje op basis van bovenstaande competenties en de taakomschrijving. Ga met de leerling na welke klasgenoot hiervoor in aanmerking komt en bij wie het kind zich vertrouwd voelt. Dit hoeft niet noodzakelijkerwijs de beste vriend/vriendin of de beste leerling te zijn. De leerling kan dit maatje zelf uitnodigen. Hiervoor kan hij/zij de uitnodiging van het project COM (zie website) gebruiken.

Het opleiden van een dyslexiemaatje

Het is belangrijk om het dyslexiemaatje goed voor te bereiden op zijn/haar taak. U kunt daarvoor gebruik maken van onderstaande opleiding: een introductieles van 60 minuten (zie bijlage 2) en twee coachingsbijeenkomsten van telkens 20 minuten (zie bijlage 3). Daarin is ruimte voor vragen en eigen ervaringen. Deze coachingsessies kunnen bijvoorbeeld na een maand en na twee maanden gepland worden.

Evaluatie

Evaluatie

Evalueer het functioneren van het dyslexiemaatje na drie maanden en daarna jaarlijks afzonderlijk met de leerling met dyslexie en met het dyslexiemaatje en evalueer ook gezamenlijk. Stuur desgewenst bij of kies een ander dyslexiemaatje indien noodzakelijk.

Bijlages

Bijlage 1 - uitnodiging dyslexiemaatje

Dit document is te vinden op de website van het project COM.

Bijlage 2 – uitwerking introductieles dyslexiemaatje

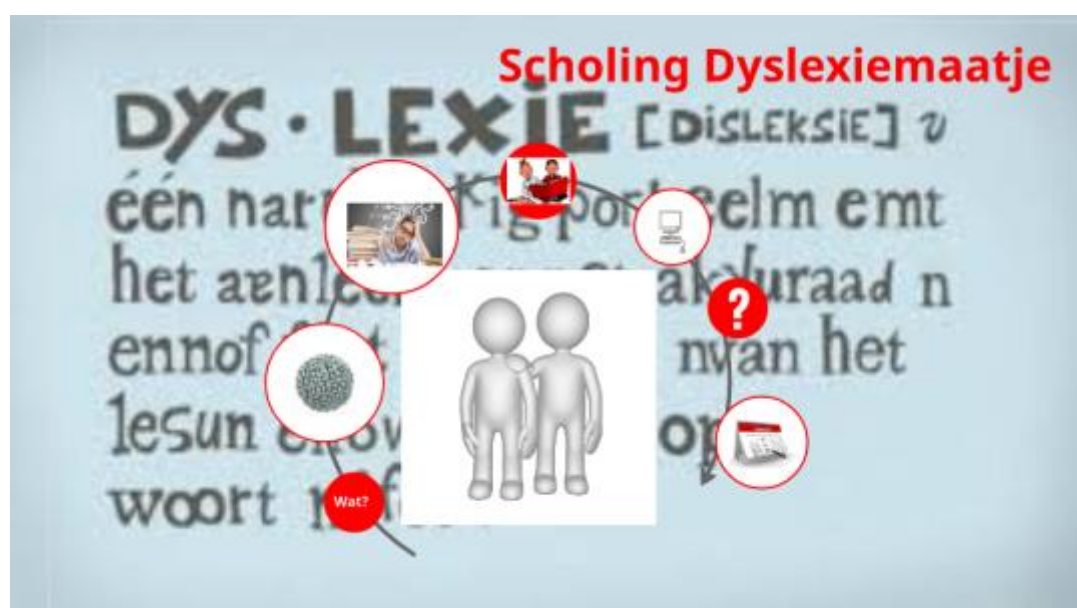
Activiteit	Doel	Tijdsduur	Materialen
Start van de les Begrip dyslexiemaatje	De leerlingen bewust maken van de taak die zij hebben gekregen.	5 minuten	Presentatie over de taken van het dyslexiemaatje (zie bijlage 4)
Begrip dyslexie	De leerlingen bewust maken van de gevolgen van en hindernissen bij dyslexie.	15 minuten	Filmpje over dyslexie, bijvoorbeeld https://www.hetklokhuis.nl/tv-uitzending/2634/Dyslexie . In de bijlage 5 staan nog andere suggesties.
Ervaring dyslexie	De leerlingen laten ervaren wat het betekent om dyslexie te hebben. De leerlingen maken zelf opdrachten op een webpagina.	10 minuten	http://www.zwijsenouders.nl/Artikel/Ervaar-zelf-hoe-het-is-om-dyslexie-te-hebben.htm#
Een stukje van een moeilijke tekst voorlezen	De leerlingen aanleren hoe ze goed voorlezen aan een leerling met dyslexie. De leerlingen bewust maken van het belang van het leestempo, de articulatie en de intonatie.	10 minuten	Een leuke, actuele en leeftijdsadequate tekst. Deze dient de leerkracht zelf te zoeken.
Uitleg en demonstratie dyslexiehulpmiddel	De leerlingen trainen hun vaardigheden met het CDH. De leerling met dyslexie legt aan zijn dyslexiemaatje uit hoe het CDH werkt.	15 minuten	<ul style="list-style-type: none">• CDH• De leerling met dyslexie
Afspraken	De docent vertelt aan het dyslexiemaatje aan wie en hoe hij/zij hulp en ondersteuning kan vragen als dat nodig is.	5 minuten	

Bijlage 3 – uitwerking coachingsessies dyslexiemaatje

Activiteit	Doel	Tijdsduur	Materialen
Terugblik afgelopen periode	De leerling en het dyslexiemaatje bespreken samen met de begeleider de afgelopen periode.	5 minuten	
Ondersteuning van een leerling met dyslexie: rollenspel	De leerlingen trainen hun vaardigheden om leerlingen met dyslexie te ondersteunen.	10 minuten	Kaartjes met beschrijvingen van verschillende situaties (zie bijlage 6).
Afronding en evaluatie	De leerlingen evalueren kort de bijeenkomst. In vervolgbijeenkomst 1 wordt vervolgbijeenkomst 2 gepland. In vervolgbijeenkomst 2 worden de afspraken uit de vorige bijeenkomsten herhaald.	5 minuten	

Bijlage 4 – presentatie dyslexiemaatje

De Prezi - presentatie is te vinden op de website van het project COM en op <https://prezi.com/view/ZbmA4WtJBEa6SShS58K5/>.

Bijlage 5 – ander bruikbaar filmmateriaal

Onderstaande bronnen kunnen ook gebruikt worden in de scholing van het dyslexiemaatje.

Topic	Locatie	Doelgroep
Balans presenteert het D&D-team - een filmpje over Dyslexie & Dyscalculie	https://www.youtube.com/watch?v=2mv3-iPI5A	Basisschool
Kinderen voor Kinderen - liedje over dyslexie	http://www.hetklokhuis.nl/tv-uitzending/2634/Dyslexie	Basisschool
Wat is dyslexie?	https://www.youtube.com/watch?v=YiOgAJG6gjM	Voortgezet onderwijs
Dyslexie	https://www.youtube.com/watch?v=1VunbcdW3Dc	Voortgezet onderwijs
Leerlingen over dyslexie - Tips voor leraren	https://www.youtube.com/watch?v=xhpGbXopS00	Voortgezet onderwijs

Bijlage 6 – beschrijving situaties voor rollenspel

Onderstaande bronnen kunnen ook gebruikt worden in de scholing van het dyslexiemaatje.

Situatie 1

De juf of meester deelt werkbladen uit. Er is geen digitale versie voor de leerling met dyslexie.

Situatie 2

De leerling mag zijn dyslexiehulpmiddel niet gebruiken bij de toets van Frans. Dit is wel zo afgesproken.

Situatie 3

Een andere leerling maakt een vervelende opmerking over het dyslexiehulpmiddel.

Situatie 4

De docent geschiedenis beschuldigt de leerling met dyslexie dat hij een spelletje is aan het spelen op de computer in plaats van een tekst te lezen.

Situatie 5

In het klaslokaal is de verlengkabel, die de leerling met dyslexie gebruikt om zijn laptop op te laden, alweer verdwenen.